

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Αρχαίο Ελληνικό Δράμα: Ευριπίδης (Φροντιστήριο)

Ενότητα: 7. Γραμματικός και συντακτικός σχολιασμός στίχων 324-409

Καράμπελας Σωτήριος

Τμήμα Φιλολογίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1. Σκοποί ενότητας.....	4
2. Περιεχόμενα ενότητας	4
3. Αρχαίο κείμενο – στίχοι 324-409	7
4. Γραμματικός σχολιασμός των υπογραμμισμένων όρων	7
5. Συντακτικός σχολιασμός των λέξεων που σημειώνονται με έντονα στοιχεία.....	9
6. Ενδεικτική βιβλιογραφία	9

1. Σκοποί ενότητας

Κατανόηση των γραμματικών και συντακτικών ιδιοτεροτήτων των στίχων 324-409 της *Μήδειας*.

2. Περιεχόμενα ενότητας

Η ενότητα περιλαμβάνει γραμματικούς και συντακτικούς χαρακτηρισμούς συγκεκριμένων λέξεων ή φράσεων των στίχων 324-409.

3. Αρχαίο κείμενο – στίχοι 324-409

Μη. μή, πρὸς σε γονάτων τῆς τε νεογάμου κόρης.

Κρ. λόγους ἀναλοῖς: οὐ γὰρ ἂν πείσαις ποτέ.

Μη. ἀλλ' ἔξελας με κούδεν αἰδέση λιτάς;

Κρ. φιλῶ γὰρ οὐ σὲ μάλλον ἢ δόμους ἐμούς.

Μη. ὦ πατρίς, ὡς σου κάρτα νῦν μνεῖαν ἔχω.

Κρ. πλὴν γὰρ τέκνων ἔμοιγε φίλτατον πολὺ.

Μη. φεῦ φεῦ, βροτοῖς ἔρωτες ὡς κακὸν μέγα. (330)

Κρ. ὅπως ἂν, οἶμαι, καὶ παραστῶσιν τύχαι.

Μη. Ζεῦ, μὴ λάθοι σε τῶνδ' ὄς αἴπιος κακῶν.

Κρ. ἔρπ', ὦ ματαία, καὶ μ' ἀπάλλαξον πόνων.

Μη. πονοῦμεν ἡμεῖς κού πόνων κεχρήμεθα.

Κρ. τάχ' ἐξ ὄπαδῶν χειρὸς ὠσθήση βία.

Μη. μὴ δῆτα τοῦτό γ', ἀλλὰ σ' αἰτοῦμαι, Κρέον.

Κρ. ὄχλον παρέξεις, ὡς ἔοικας, ὦ γύναι.

Μη. φευξοῦμεθ': οὐ τοῦθ' ἰκέτευσα σοῦ τυχεῖν.

Κρ. τί δαὶ βιάζῃ κούκ ἀπαλλάσση χερός;

Μη. μίαν με μεῖναι τήνδ' ἔασον ἡμέραν (340)

καὶ ξυμπερᾶναι φροντίδ' ἢ φευξοῦμεθα,

παισίν τ' ἀφορμῆν τοῖς ἐμοῖς, ἐπεὶ πατήρ

οὐδὲν προτιμᾷ μηχανήσασθαι τέκνοις.

οἴκτιρε δ' αὐτούς: καὶ σύ τοι παίδων πατήρ

πέφυκας: εἰκὸς δ' ἐστὶν εὐνοϊάν σ' ἔχειν.

τοῦμοῦ γὰρ οὗ μοι φροντίς, εἰ φευξοῦμεθα,

κείνους δὲ κλαίω συμφορᾷ κεχρημένους.

Κρ. ἤκιστα τοῦμόν λημ' ἔφυ τυραννικόν,

αἰδοῦμενος δὲ πολλὰ δὴ διέφθορα:

καὶ νῦν ὀρώ μὲν ἔξαμαρτάνων, γύναι, (350)

ὅμως δὲ τεύξῃ τοῦδε: προυννέπω δὲ σοι,

εἴ σ' ἢ πιοῦσα λαμπὰς ὄψεται θεοῦ

καὶ παῖδας ἐντὸς τῆσδε τερμόνων χθονός,

θανῆ: λέλεκται μῦθος ἀψευδῆς ὄδε.

νῦν δ', εἰ μένειν δεῖ, μίμν' ἐφ' ἡμέραν μίαν:

οὐ γὰρ τι δράσεις δεινὸν ὦν φόβος μ' ἔχει.

Χο. [δύστανε γύναι,]

φεῦ φεῦ, μελέα τῶν σῶν ἀχέων.

ποῖ ποτε τρέψῃ; τίνα πρὸς ξενίαν;

ἢ δόμον ἢ χθόνα σωτῆρα κακῶν (360)

ἐξευρήσεις;

ὡς εἰς ἄπορόν σε κλύδωνα θεός,

Μῆδεια, κακῶν ἐπτόρευσε.

Μη. κακῶς πέπρακται πανταχῆ: τίς ἀντρεεῖ;

ἀλλ' οὔτι ταῦτα ταῦτα, μὴ δοκεῖτέ πω.

ἔτ' εἴσ' ἀγῶνες τοῖς νεωστὶ νυμφίοις

καὶ τοῖσι κηδεύσασιν οὐ μικροὶ πόνοι.

δοκεῖς γὰρ ἂν με τόνδε θωπεῦσαί ποτε,

εἰ μή τι κερδαίνουσιν ἢ τεχνωμένην;
οὐδ' ἂν προσεῖπον οὐδ' ἂν ἠψάμην χεροῖν. (370)
ὃ δ' ἔς τοσοῦτον μωρίας ἀφίκετο,
ὥστ' ἐξὸν αὐτῷ τὰ μ' ἐλεῖν βουλευόμενα
γῆς ἐκβαλόντι, τήνδ' ἐφήκεν ἡμέραν
μειναί μ', ἐν ἧ τρεῖς τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν νεκρούς
θήσω, πατέρα τε καὶ κόρην πόσιν τ' ἐμόν.
πολλὰς δ' ἔχουσα θανασίμους αὐτοῖς ὁδοῦς,
οὐκ οἶδ' ὅποια πρῶτον ἐγχειρῶ, φίλαι·
πότερον ὑφάψω δῶμα νυμφικὸν πυρί,
ἢ θηκτὸν ῶσω φάσγανον δι' ἥπατος,
σιγῆ δόμους ἐσβᾶσ', ἵν' ἔστρωται λέχος. (380)
ἀλλ' ἐν τί μοι πρόσαντες· εἰ ληφθήσομαι
δόμους ὑπεσβαίνουσα καὶ τεχνωμένη,
θανοῦσα θήσω τοῖς ἐμοῖς ἐχθροῖς γέλων.
κράτιστα τὴν εὐθεῖαν, ἧ πεφύκαμεν
σοφαὶ μάλιστα, φαρμάκοις αὐτοῦς ἐλεῖν.
εἶέν·
καὶ δὴ τεθναῖσι· τίς με δέξεται πόλις;
τίς γῆν ἄσυλον καὶ δόμους ἐχεγγύους
ξένος παρασχῶν ρύσεται τοῦ μὸν δέμας;
οὐκ ἔστι. μείνας' οὖν ἔτι σμικρὸν χρόνον,
ἦν μὲν τις ἡμῖν πύργος ἀσφαλῆς φανῆ, (390)
δὴ μὲν μέτειμι τόνδε καὶ σιγῆ φόνον·
ἦν δ' ἐξελαύνη ξυμφορὰ μ' ἀμήχανος,
αὐτὴ ξίφος λαβοῦσα, κεῖ μέλλω θανεῖν,
κτενῶ σφε, τόλμησ' δ' εἶμι πρὸς τὸ καρτερόν.
οὐ γὰρ μὰ τὴν δέσποιναν ἦν ἐγὼ σέβω
μάλιστα πάντων καὶ ξυνεργὸν εἰλόμην,
Ἐκάτην, μυχῶς ναίουσαν ἐστίας ἐμῆς,
χαίρων τις αὐτῶν τοῦ μὸν ἀλγυνεῖ κέαρ.
πικροῦς δ' ἐγὼ σφιν καὶ λυγροῦς θήσω γάμους,
πικρὸν δὲ κῆδος καὶ φυγὰς ἐμὰς χθονός. (400)
ἀλλ' εἶα· φεῖδου μηδὲν ὧν ἐπίστασαι,
Μήδεια, βουλευούσα καὶ τεχνωμένη·
ἔρπ' ἔς τὸ δεινόν· νῦν ἀγῶν εὐψυχίας.
ὄρῳ ἃ πάσχεις· οὐ γέλωτα δεῖ σ' ὀφλεῖν
τοῖς Σισυφείοις τοῖς τ' Ἴάσονος γάμοις,
γεγῶσαν ἐσθλοῦ πατρὸς Ἡλίου τ' ἄπο.
ἐπίστασαι δέ· πρὸς δὲ καὶ πεφύκαμεν
γυναῖκες, ἐς μὲν ἔσθλ' ἀμηχανώταται,
κακῶν δὲ πάντων τέκτονες σοφώταται.

4. Γραμματικός σχολιασμός των υπογραμμισμένων όρων

1. **ἀναλοῖς**: β' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρ. *ἀναλώω*, -ῶ = ξοδεύω, σπαταλώ
2. **ἐξελάς**: β' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρ. *ἐξελάω*, -ῶ = εξορίζω
3. **αἰδέση**: β' ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα μέσης φωνής του ρ. *αἰδέομαι*, -οῦμαι = ντρέπομαι κάποιον
4. **λιτάς**: αιτιατική πληθυντικού θηλυκού γένους του ουσ. *λιτή*, -ῆς = παράκληση, ικεσία
5. **παραστῶσιν**: γ' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής αορίστου μέσης φωνής (σε χρήση ενεργητικού αορίστου) του ρ. *παρίστημι* = συμβαίνω (για γεγονότα)
6. **ἔρπ(ε)**: β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρ. *ἔρπω* = περπατώ
7. **κεχρήμεθα**: α' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρακειμένου (με σημασία ενεστώτα) μέσης φωνής του ρ. *χρήζω* = έχω ανάγκη, επιθυμώ
8. **ὠσθήση**: β' ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα παθητικής φωνής του ρ. *ὠθέω*, -ῶ = απομακρύνω, απωθώ
9. **ὄχλον**: αιτιατική ενικού αρσενικού γένους του ουσ. *ὄχλος*, -ου = ενόχληση
10. **φευξούμεθα**(α): α' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα μέσης φωνής (με ενεργητική χρήση) του ρ. *φεύγω* = εξορίζομαι
11. **βιάζη**: β' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα μέσης φωνής του ρ. *βιάζω* = ασκώ βία
12. **ἔασον**: β' ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου ενεργητικής φωνής του ρ. *ἔάω*, -ῶ = αφήνω, επιτρέπω
13. **ξυμπερᾶναι**: (ιωνικός τύπος αντί *συμπερᾶναι*) απαρέμφατο αορίστου ενεργητικής φωνής του ρ. *συμπεραίνω* = ολοκληρώνω
14. **ἀφορμήν**: αιτιατική ενικού θηλυκού γένους του ουσ. *ἀφορμή*, -ῆς = μέσο, πόρος
15. **μηχανήσασθαι**: απαρέμφατο αορίστου μέσης φωνής του ρ. *μηχανάομαι*, -ῶμαι = επινοώ
16. **διέφθορα**: α' ενικό πρόσωπο οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρ. *διαφθείρω* = καταστρέφω ολοσχερώς
17. **τεύξη**: β' ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα μέσης φωνής του ρ. *τυγχάνω* = αποκτώ, παίρνω
18. **προυννέπω**: α' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρ. *προεννέπω* (*προυννέπω*) = ανακοινώνω από πριν
19. **(ἐ)πιούσα**: ονομαστική ενικού θηλυκού γένους της μετοχής ενεστώτα του ρ. *ἔπειμι* = έρχομαι ακολουθώ
20. **θανῆ**: β' ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα μέσης φωνής (με ενεργητική χρήση) του ρ. *θνήσκω* = πεθαίνω
21. **ἄπορόν**: αιτιατική ενικού αρσενικού γένους του επιθ. *ὄ/ ἡ ἄπορος*, -ον = ακατόρθωτος, δυσχερής (για καταστάσεις)
22. **ἐπόρευσε**: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής αορίστου ενεργητικής φωνής του ρ. *πορεύω* = στέλνω/ φέρω
23. **άντερεῖ**: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής του ρ. *ἀντιλέγω* = μιλώ ενάντια, αντικρούω τα λόγια κάποιου

24. **κηδεύσασιν**: δοτική πληθυντικού αρσενικού γένους της μετοχής αορίστου ενεργητικής φωνής του ρ. *κηδεύω* = μνηστεύομαι, συνάπτω συγγένεια μέσω γάμου (*οί κηδεύσαντες* = οι συνάψαντες τον γάμο)
25. **τεχνωμένην**: αιτιατική ενικού θηλυκού γένους της μετοχής ενεστώτα μέσης φωνής του ρ. *τεχνάομαι, -ῶμαι* = μηχανεύομαι
26. **ἡψάμην**: α΄ ενικό πρόσωπο οριστικής αορίστου μέσης φωνής του ρ. *ἄπτομαι* = αγγίζω
27. **χεροῖν**: δοτική δυικού αριθμού θηλυκού γένους του ουσ. *χείρ, χειρός* = χέρι
28. **ἐγχειρῶ**: α΄ ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρ. *ἐγχειρῶ* = επιχειρῶ
29. **ὕφάπτω**: α΄ ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής του ρ. *ὕφάπτω* = βάζω φωτιά, πυρπολῶ
30. **ὤσω**: α΄ ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής του ρ. *ὠθέω, -ῶ* = ωθῶ, σπρώχνω
31. **πρόσαντες**: ονομαστική ενικού ουδετέρου γένους του επιθ. *ὄ/ ἡ προσάντης, -ες* = δύσκολος, ενάντιος
32. **θήσω τοῖς ἔμοῖς ἐχθροῖς γέλων** = θα δώσω στους εχθρούς μου αφορμή να με περιγελάσουν
33. **κράτιστα τὴν εὐθειαν** = καλύτερα κατευθείαν
34. **φαρμάκοις**: δοτική πληθυντικού ουδετέρου γένους του ουσ. *φάρμακον, -ου* = δηλητήριο
35. **ἄσυλον**: αιτιατική ενικού θηλυκού γένους του επιθ. *ὄ/ ἡ ἄσυλος, -ον* = ασφαλής, απαραβίαστος
36. **ἐξεγγύους**: αιτιατική πληθυντικού αρσενικού γένους του επιθ. *ὄ/ ἡ ἐχέγγυος, -ον* = αξιόπιστος, ασφαλής
37. **ρύσεται**: γ΄ ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα μέσης φωνής του ρ. *ρύομαι* = λυτρώνω, σώζω
38. **μέτειμι**: α΄ ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής του ρ. *μετέρχομαι* = αναζητώ, επιδιώκω
39. **τόλμης δ' εἶμι πρὸς τὸ καρτερόν** = θα επιτεθῶ
40. **σέβω**: α΄ ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρ. *σέβω* = λατρεύω
41. **ναίουσαν**: αιτιατική ενικού θηλυκού γένους της μετοχής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρ. *ναίω* = κατοικῶ
42. **ἀλγυνεῖ**: γ΄ ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής του ρ. *ἀλγύνω* = λυπῶ, θλίβω
43. **κέαρ**: αιτιατική ενικού ουδετέρου γένους του ουσ. *κέαρ (κῆρ)* = καρδιά
44. **λυγρούς**: αιτιατική πληθυντικού αρσενικού γένους του επιθέτου *λυγρός, -ά, -όν* = ολέθριος
45. **οὐ γέλωτα δεῖ σ' ὀφλεῖν τοῖς Σισυφείοις** = δεν πρέπει να δώσεις αφορμή για χλευασμό στους Κορίνθιους
46. **ἀμηχανώταται**: ονομαστική πληθυντικού θηλυκού γένους του υπερθετικού βαθμού του επιθ. *ὄ/ ἡ ἀμήχανος, -ον* = ανίκανος
47. **τέκτονες**: ονομαστική πληθυντικού αρσενικού γένους του ουσ. *τέκτων, -ονος* = δημιουργός

5. Συντακτικός σχολιασμός των λέξεων που σημειώνονται με έντονα στοιχεία

1. **έξαμαρτάνων**: κατηγορηματική μετοχή εξαρτώμενη από το ρ. αίσθησης *όρῳ*
2. **γάμοις**: δοτικής της αιτίας που προσδιορίζει την αιτ. *γέλωτα*

7. Ενδεικτική βιβλιογραφία

Liddell, H. G. – R. A. Scott – H. S. Jones, *A Greek- English lexicon*. Oxford, Oxford University Press 1996

Mastrorarde, D. J., *Ευριπίδου Μήδεια*. Μετάφραση Δ. Γιωτοπούλου, επιμέλεια μετάφρασης Μ. Χριστόπουλος. Αθήνα, Πατάκης 2006.

Page, D. L., *Ευριπίδη Μήδεια*. Μετάφραση Γ. Γιατρομανωλάκης. Αθήνα, Καρδαμίτσα 1990.

Στεφανόπουλος, Κ. Θ., *Ευριπίδης. Μήδεια*. (μετάφραση). Αθήνα, Κίχλη 2012.